

SEMNAL EDITORIAL

Septimiu Chelcea și Petru Iluț
(coordonatori)

Enciclopedia de psihosociologie,
București, Editura Economică,
2003, 390 p.

Lucrarea constituie prima enciclopedie de psihosociologie apărută în România, la nivelul standardelor academice consacrate pe plan internațional (primul *Dicționar de psihologie socială*, 1981, elaborat de A. Bogdan-Tucicov, S. Chelcea, M. Golu, P. Golu, C. Mamali și P. Pânzaru, fiind astăzi în bună măsură depășit). Coordonatorii volumului și-au asociat atât competențe recunoscute, precum profesorii universitari Ilie Bădescu, Dumitru Sandu, Mihai Milca, Alin Gavreliuc, cât și tineri doctori, doctoranzi, cercetători și cadre didactice cu reale calități analitice și spirit de sinteză.

Volumul de față cuprinde peste 800 de termeni de psihosociologie, dintre care 358 sunt „intrări” structurate pe două niveluri: „termeni fundamentali”, având fiecare un spațiu de 1-5 pagini (exceptând termenul *psihosociologie*, care este tratat pe 16 pagini), cu mențiuni bibliografice esențiale, aduse la zi, și „termeni de glosar, cu explicații” de câte o pagină, cu sau fără referințe bibliografice.

Selecția termenilor, grila de analiză utilizată unitar de toți autorii, documentația riguroasă din care nu lipsesc sursele clasice, dar și bibliografia recentă conferă volumului calitatea unei lucrări de referință, ce contribuie semnificativ la instituționalizarea psihosociologiei în cultura românească.

Lectura volumului familiarizează cititorul atât cu concepte clasice din psihologia socială, sau aflate la granița dintre sociologie

și psihologie, cum sunt *altruism, aprobare socială, atribuire, comportament, comunicare, decizie de grup, dinamica grupurilor, disonanță cognitivă, identitate, leadership, minoritate activă, negociere, stigmat* etc., cât și cu o serie de termeni noi care au intrat în tezaurul disciplinelor socioumane în ultimele două decenii, ca, de exemplu, *alocentrism, amorsaj frecvent și recent, competențe sociale, comunicare mediată de computer, capital social, etnofaulism, mcdonaldizare, vitalitate etnolingvistică, simplitate voluntară, schemă mentală*.

Volumul izbutește să standardizeze ansamblul conceptelor psihosociologiei și bibliografia corespunzătoare, construind un model analitic la nivelul exigențelor academice ale reputatei *The Blackwell Encyclopedia of Social Psychology* (1995).

Enciclopedia de psihosociologie coordonată de S. Chelcea (Universitatea din București) și P. Iluț (Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca) are relevanță multiplă pentru cultura românească: a) cristalizează, într-un document de referință, eforturile anterioare ale autorilor de legitimație a psihosociologiei; b) constituie o lucrare care validează procesul de internaționalizare a psihosociologiei; c) radiografiază secvențele istorice și progresul cunoașterii psihosociologice; d) reflectă contribuțiile teoretice și experimentale românești, integrându-le în achizițiile universale; e) construiește o perspectivă psihosociologică proprie asupra fenomenelor investigate.

Am convingerea că editarea acestei *Enciclopedii* va stimula cercetarea și învățământul psihosociologic prin lărgirea reflecției teoretice asupra unor tematici noi, cum sunt: provocările și răspunsurile tranziției postcomuniste la procesele de globalizare și de expunere la diferență; polarizare și

excluziune socială în perspectiva integrării europene ; enclave culturale tradiționale în fața postmodernității.

Specialiștii, studenții, dar și publicul larg dispun acum de un vocabular științific, bine documentat și redactat într-un stil limpede, care să-i ajute la înțelegerea propriilor neliniști, angoase, a vieții personale, precum și la cunoașterea publică a vieții sociale, prin identificarea unor mecanisme psihosociale ce fac inteligibile comportamente, atitudini, credințe, legături culturale adânci, ce dau sens opțiunilor și șanselor de viață specifice societății românești în tranziție, cu toate contradicțiile și incoerențele acesteia.

Maria Larionescu

Ioan Mihăilescu

Sociologie generală. Concepte fundamentale și studii de caz,
Iași, Editura Polirom, 2003, 398 p.

Am cumpărat cartea profesorului Ioan Mihăilescu având câteva așteptări bine definite : audiasem ca student cursul de sociologie generală, unul dintre cele mai bune dintre cele oferite la momentul respectiv (mijlocul anilor '90) de Catedra de Sociologie a Universității din București. Mă așteptam ca volumul de față să urmeze în linii mari structura unui manual, a unei introduceri în sociologie numai bune de recomandat studenților din primii ani sau prietenilor interesați de sociologie ca exercițiu intelectual.

Surpriza a fost să descopăr că lucrarea înseamnă mai mult decât atât, în special datorită așa-numitelor „studii de caz”, în fapt articole extrem de consistente și fine analize ale realității românești. Fără îndoială, cartea se constituie în primul rând într-o introducere în sociologie, competență și bine scrisă, trecând în revistă teme mari, cum ar fi cultura, socializarea, relațiile sociale, relația dintre status și rol, familia, organizarea

socială, procesele sociale, comunitatea, staturile de conducere etc. Se adaugă câteva capitole dedicate sociologiei ca știință, precizându-i locul în cadrul mai larg al științelor sociale, precum și principalele ramuri și obiectului lor de studiu. Prezentarea excellează prin limbajul accesibil, transmitând cititorului, interesat de cunoașterea sociologiei, nu doar numele conceptelor de bază și taxonomiile clasice, ci, mai ales, un mod de înțelegere profundă și sistematică a sensurilor acestora, a demersului de analiză practicat în explorarea și explicarea fenomenelor și proceselor sociale. Un glosar și un indice de autori completează expunerea, ambele dovedindu-se a fi instrumente utile în parcurgerea lucrării. Lipsesc, din păcate, sugestiile de la sfârșitul fiecărui capitol pentru lecturi suplimentare. Chiar dacă unele titluri sunt menționate în text, găsesc că o astfel de secțiune ar fi fost extrem de folositoare pentru cei interesați de aprofundarea fiecărui domeniu în cauză.

Lucrarea lui Ioan Mihăilescu se constituie într-o importantă sursă (și) pentru analiza societății românești. Oarecum inedită în contextul sociologiei de la noi este prezența la sfârșitul majorității capitolelor a unor „studii de caz”. Acestea sunt constituite dintr-o serie de materiale interesante, unele publicate ca articole de sine stătătoare la începutul anilor '90 în jurnale științifice internaționale, altele inedite. Sunt analizate, pe rând, situația științelor sociale din România, începând cu perioada comunistă și până în prezent, stereotipurile autodefinirii românilor, fenomenul violenței, schimbarea modelelor familiale, birocrăția în România, reforma cercetării și a învățământului superior, reforma agriculturii și implicațiile ei sociale etc.

Fiecare articol în parte beneficiază de un grad ridicat de elaborare, îmbinând adesea dezvoltările teoretice cu susținerea empirică, precum și descrierea cu interpretarea originală a fenomenelor și proceselor analizate. Neașteptată este însă absența, în multe dintre